

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในปัจจุบันได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และจำนวนของนักศึกษาก็เพิ่มขึ้นอย่างมาก ได้มีการนำเทคนิคการเรียนการสอนใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดทางการศึกษา การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นถือว่าความรู้เป็นเรื่องสำคัญสำหรับการอุดมศึกษา นอกจากการเรียนในชั้นเรียนแล้วนักศึกษาจะต้องขวนขวายหาความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเองมากกว่าที่เคยเป็นมาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้แล้วขอบเขตของการศึกษาก็มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความรู้ในแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถเป็นผู้รู้ในแขนงที่ตนศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้มีการพัฒนาการด้านปริมาณและคุณภาพของสถานศึกษา และนักศึกษามาโดยตลอด อาจารย์ผู้สอนส่วนมากมีคุณวุฒิสูง และได้รับการศึกษาอย่างดีจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการด้านการเรียนการสอนและรูปแบบของการศึกษา นอกจากนี้หลักสูตรก็ได้รับการปรับปรุงอยู่เสมอ การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะต้องเรียนให้ลึกซึ้ง ต้องรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ฉะนั้นเอกสารและตำราเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ผู้สอนมีบทบาทสำคัญโดยจะต้องเตรียมตำรา เอกสารประกอบ และอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนการสอนแต่ละวิชาแต่ละภาคการศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยมักจะใช้วิธีการบรรยายในชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าการสอนโดยมีผู้สอนสอนให้โดยตรงจะเกิดประโยชน์และเกิดความเข้าใจได้รวดเร็วว่าที่นักศึกษาจะศึกษาด้วยตนเอง เพราะนอกจากจะได้รับความรู้ในเนื้อหาโดยตรงแล้วยังได้รับความคิดเห็นส่วนตัวของอาจารย์ผู้สอนด้วย แต่การศึกษาด้วยตนเองจากตำราเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียนก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมความรู้ของนักศึกษาให้กว้างไกลยิ่งขึ้น แต่โดยที่ตำราในระดับอุดมศึกษานั้นได้มีผู้เขียนแพร่หลายเป็นภาษาอังกฤษและ

ภาษาตะวันตกอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่ใช่ภาษาแม่ (Native Language) ของนักศึกษาไทย ทำให้นักศึกษาประสบกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ตำรามีราคาแพง นักศึกษาไม่สามารถซื้อหรือหามาได้โดยง่าย ผู้ล้นจึงไม่อาจยึดถือตำรานั้นเป็นหลักได้พอที่จะให้นักศึกษาแต่ละสถาบันได้รับความรู้เท่าเทียมกัน
2. ปัญหาเรื่องความเข้าใจในภาษา นักศึกษาไทยส่วนใหญ่อ่านภาษาต่างประเทศยังไม่ดีพอ ทำให้ไม่สามารถเข้าใจตำราวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ความรู้ที่ได้รับจึงไม่สมบูรณ์
3. ตำราต่างประเทศส่วนใหญ่มีเนื้อหาและตัวอย่างที่ยกมาประกอบเป็นลักษณะสภาพแวดล้อมของต่างประเทศ ซึ่งบ่อยครั้งไม่สามารถเข้ากับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมไทยได้ ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจได้พอ

การมีตำราภาษาไทยสำหรับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง ดังจะเห็นได้ว่าปัญหาในด้านการเรียนการสอนนอกจากการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ ที่เหมาะสมและจำเป็นแล้ว การขาดแคลนตำราเรียน หนังสืออ่านประกอบค้นคว้าที่เป็นภาษาไทยสำหรับนักศึกษาทุกสาขาวิชาก็เป็นปัญหาใหญ่หนึ่งในหลายปัญหาที่ได้พยายามแก้ไข (ทพวงมหาวิทยาลัย 2523 : 37) และเช่นกันมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก้าวส่งประสบปัญหาที่เหมือนกันอย่างหนึ่ง คือ การขาดแคลนหนังสือหรือตำราเพื่อใช้ในการสอนค้นคว้า และวิจัยระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะตำราภาษาไทย และต่างก็ได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องผลิตตำราภาษาไทยในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้มาตรฐานการเรียนการสอน และงานวิชาการของมหาวิทยาลัยก้าวหน้าไปด้วยดี จึงได้มีการหาทางส่งเสริมการผลิตตำราของอาจารย์ในรูปของโครงการสนับสนุนการแต่งตำราและแปลตำรา อาทิเช่น การให้รางวัลแก่อาจารย์ที่แต่งเรียบเรียงหรือแปลตำรา รวมทั้งกำหนดแนวทางให้อาจารย์ที่มีผลงานทางวิชาการมีโอกาสนำก้าวหน้าในทางตำแหน่งหน้าที่ราชการ (ไพบยงค์ เหมะรัชตะ 2521 : 60) จนกระทั่งในระยะ 10 ปีมาได้จึงได้มีการตื่นตัวขวนขวายที่จะจัดทำตำราภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อให้มีนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีตำราภาษาไทยสำหรับใช้ในการศึกษา และจะมีราคาถูกกว่าตำราที่ส่งมาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการศึกษาโดยตรง

ในระยะเวลาดังกล่าวมหาวิทยาลัยที่มีความตื่นตัวในการส่งเสริมให้มีการผลิตตำราภาษาไทยขึ้นอย่างจริงจังยังมีไม่มากนัก แต่ที่ได้ดำเนินการไปแล้วและมีผลก้าวหน้าอยู่บ้างก็มีหลายแห่ง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ฯลฯ ซึ่งมหาวิทยาลัยเหล่านี้ก็ได้จัดตั้งโครงการสำหรับส่งเสริมการผลิตตำราภาษาไทยขึ้นซึ่งก็ยังคงอยู่ในระยะเริ่มแรกและมีความแตกต่างกันออกไป เพราะเป็น

การดำเนินการในลักษณะต่างคนต่างทำ ฉะนั้นการศึกษาวิเคราะห์โครงการส่งเสริมการผลิตตำราของแต่ละมหาวิทยาลัยจึงน่าจะเป็นประโยชน์ที่จะหารูปแบบที่เหมาะสมของโครงการประเภทนี้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์งานส่งเสริมการผลิตตำราภาษาไทย ในระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษา 4 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ศึกษาเปรียบเทียบงานส่งเสริมการผลิตตำราภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยปิดกับมหาวิทยาลัยเปิด
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสร้างตำราภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา
4. เสนอเกณฑ์มาตรฐาน การผลิตตำราภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาโครงการส่งเสริมการผลิตตำรา เฉพาะที่เป็นภาษาไทยของมหาวิทยาลัยทั้งในระบบปกติ และมหาวิทยาลัยในระบบเปิดรับนักศึกษาไม่จำกัดจำนวน ซึ่งในการวิจัยนี้จะเลือกศึกษาเฉพาะโครงการส่งเสริมการผลิตตำราของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เท่านั้น

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

"การวิเคราะห์" หมายถึง การศึกษาระบบงานใด ๆ โดยการพิจารณาถึงส่วนประกอบในระบบนั้น อย่างเป็นระเบียบตามขั้นตอน

"งานส่งเสริมการผลิตตำรา" หมายถึง โครงการของมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยของตนเขียน เรียบเรียง หรือแปลตำราภาษาไทยที่มีคุณภาพดี และให้มีปริมาณมากขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน หรือเป็นหน่วยงานที่เรียกอย่างอื่น แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีตำราภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาไว้ใช้ในมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น

"อาจารย์" หมายถึง อาจารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งกำลังปฏิบัติงานอยู่ในปีการศึกษา 2527

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะได้รับประโยชน์คือ

1. ผลการวิจัยจะใช้เป็นแนวทางให้กับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการจัดการส่งเสริมการผลิตและแปลตำราภาษาไทย ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ทั้งทางด้านผู้เขียนและผู้บริหาร และบรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มุ่งความเจริญเลิศทางวิชาการ
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลประกอบในการดำเนินการส่งเสริมการผลิตตำราและแปลตำราภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในมหาวิทยาลัยที่มีโครงการประเภทนี้อยู่แล้ว และมหาวิทยาลัยที่ยังไม่มีแต่คาดว่าจะมีโครงการนี้ในอนาคต

ลำดับขั้นตอนในการวิจัย

รายงานการวิจัยนี้แบ่งเป็น 5 บท พร้อมทั้งบรรณานุกรมและภาคผนวก โดยนำเสนอสืบตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัยและลำดับขั้นตอนในการวิจัย

บทที่ 2 ข้อมูลและบทความที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึงปัญหาการผลิตตำรา โครงการส่งเสริมหรือสำนักพิมพ์อื่น ๆ ที่ควรทราบ การส่งเสริมการผลิตตำราภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา

บทที่ 3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก